

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 93 Регламенту Верховної Ради України щодо обов'язкової оцінки відповідності законопроекту Конституції України при попередньому розгляді законопроекту»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Конституція України має найвищу юридичну силу, а закони та інші нормативно-правові акти повинні прийматися на її основі та відповідати їй. У зв'язку з цим відповідність законопроекту Конституції України є базовим критерієм допустимості його подальшого парламентського розгляду та прийняття.

Крім того, відповідно до пункту 1 частини другої статті 94 Регламенту Верховної Ради України висновок комітету, до предмета відання якого належать питання конституційного права, про те, що законопроект суперечить положенням Конституції України є підставою для його повернення суб'єкту права законодавчої ініціативи без включення до порядку денного сесії та розгляду на пленарному засіданні. Отже, конституційність є базовим критерієм для можливості прийняття законопроекту, який має верифікуватися одразу після його реєстрації.

Чинна редакція статті 93 Регламенту Верховної Ради України передбачає можливість комітету, до предмета відання якого належать питання конституційного права (далі – «Комітет»), здійснювати оцінку відповідності законопроектів Конституції України на стадії попереднього розгляду, однак проведення такої оцінки не є обов'язковим етапом підготовки законопроекту і може здійснюватися зверненням головного комітету або з власної ініціативи Комітету.

Варто відзначити, що практика застосування норм про необов'язкове надання висновку про відповідність законопроекту Конституції України свідчить про неефективність такого регламентного механізму попередньої підготовки законодавчих актів виходячи з наступного.

Відповідно до інформації, наданої Апаратом Верховної Ради України (додається), за весь період роботи Верховної Ради України ІХ скликання всього у I та II читаннях прийнято 2051 законопроект. За цей же період Комітетом надано всього 51 висновок щодо відповідності законопроекту Конституції України. З них:

- у 2019-2020 роках надано 45 висновків;
- у 2021 році – 5 висновків;
- у 2022 році – 0 висновків;
- у 2023 році – 1 висновок;
- у 2024 році – 0 висновків;
- у 2025 році – 0 висновків;
- у 2026 році – 0 висновків.

Наведена статистика свідчить про майже повну недієвість чинної процедури перевірки законопроектів на відповідність базовому критерію – відповідності Конституції України, що не дозволяє досягнути мети такої регламентної процедури.

На практиці питання конституційності законопроектів регулярно виникає вже на більш пізніх стадіях законодавчої процедури, що зменшує можливості для усунення відповідних недоліків та зумовлює затрату значного ресурсу парламенту. Свідченням такого явища є те, що більшість висновків Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України, які надаються вже на стадії підготовки законопроекту до II читання, містять окремий розділ щодо невідповідності положень законопроекту Конституції України. Це підкреслює системний характер відповідної проблематики та необхідність здійснення обов'язкової, оцінки законопроекту на відповідність Основному Закону на більш ранній стадії законотворення.

Здійснення такої оцінки Комітетом при підготовці кожного законопроекту до I читання, очевидно, збільшить навантаження на Комітет та його секретаріат. Разом з цим, на стільки ж розвантажиться робота Верховної Ради України загалом, кожного її органу та кожного підрозділу Апарату Верховної Ради України, які працюють над законопроектом на всіх стадіях його прийняття, починаючи з попередньої підготовки законопроекту до першого читання і завершуючи його підписанням як закону.

За відсутності обов'язкової оцінки відповідності законопроекту Конституції України на етапі попереднього розгляду Верховна Рада України, її комітети та Апарат Верховної Ради України змушені витратити додаткові організаційні, часові та експертні ресурси на опрацювання законодавчих ініціатив, які вже на початковому етапі можуть містити очевидні або істотні порушення норм Конституції. Тому чинний підхід не відповідає завданню забезпечення ефективності законодавчого процесу, правової визначеності та внутрішньої узгодженості законодавства. Крім цього, фактична відсутність оцінки відповідності законопроектів Конституції України не стимулює підвищення стандарту якості законодавчих актів.

Визначення оцінки відповідності законопроекту Конституції України при його попередньому розгляді обов'язковою стадією законодавчого процесу сприятиме:

- підвищенню якості проектів законів, що розглядаються Верховною Радою України;
- забезпеченню більш послідовного дотримання конституційних засад під час законотворчої діяльності;
- зменшенню навантаження на Верховну Раду України, її органи та Апарат Верховної Ради України під час підготовки законопроектів.

2. Мета і завдання законопроекту

Метою законопроекту є вдосконалення правового регулювання процедури попереднього розгляду законопроектів через обов'язковість оцінки законопроектів на відповідність нормам Конституції України, що зумовить:

- підвищення якості проектів законів, що розглядаються Верховною Радою України;
- забезпечення більш послідовного дотримання конституційних засад під час законотворчої діяльності;
- зменшення навантаження на Верховну Раду України, її органи та Апарат Верховної Ради України під час підготовки законопроектів.

3. Загальна характеристика й основні положення законопроекту

Даним законопроектом пропонується внести зміни до частин першої та третьої статті 93 Регламенту Верховної Ради України, якими запропоновано:

- у частині першій статті 93 Регламенту Верховної Ради України передбачити, що кожен законопроект, проект іншого акта після його реєстрації не пізніш як у п'ятиденний строк направляється у комітет, до предмета відання якого належать питання конституційного права, для надання висновку щодо його відповідності Конституції України;
- у частині третій статті 93 Регламенту Верховної Ради України встановити, що до висновку головного комітету додаються, серед інших, і висновок комітету, до предмета відання якого належать питання конституційного права, який має бути поданий до головного комітету у 21-денний строк з дня отримання законопроекту, проекту іншого акта для надання висновку.

4. Стан нормативно-правової бази в даній сфері правового регулювання

Нормативно-правовою базою у цій сфері правового регулювання є Конституція України та Регламент Верховної Ради України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень цього законопроекту не потребує додаткових видатків із Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття цього законопроекту сприятиме:

- підвищенню якості проектів законів, що розглядаються Верховною Радою України;
- забезпеченню більш послідовного дотримання конституційних засад під час законотворчої діяльності;

- зменшенню навантаження на Верховну Раду України, її органи та Апарат Верховної Ради України під час підготовки законопроектів.

Народні депутати України

Сергій ДЕМЧЕНКО та інші

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Демченко Сергій Олексійович
Сертифікат: 3FAA9288358EC003040000002B1F2F00B450DC00
Дійсний до: 05.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
244д9/1-2026/140410 від 11.06.2026

2261767